

יורד לאומנות חבירו

סנהדרין (פא.) דרש רב אחא ברבי חנינא: מאי דכתיב (יחזקאל י"ח) אל ההרים לא אכל - שלא אכל בזכות אבותיו. ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל - שלא הלך בקומה זקופה. ואת אשת רעהו לא טמא - שלא ירד לאומנות חבירו. ואל אשה נדה לא קירב שלא נהנה מקופה של צדקה, וכתוב צדיק הוא [יש"י - צדיק גמור הוא] חיה יחיה.

מכות (כד.) בא דוד והעמידן על אחת עשרה, דכתיב (תהלים ט"ו) מזמור לדוד [ה'] מי יגור באהלך מי ישכון בהר קדשך, הולך תמים - זה אברהם... פועל צדק - כגון אבא חלקיהו. ודובר אמת בלבבו - כגון רב ספרא. לא רגל על לשונו - זה יעקב אבינו. לא עשה לרעהו רעה - שלא ירד לאומנות חבירו. וחרפה לא נשא על קרובו - זה המקרב את קרוביו. נבזה בעיניו נמאס - זה חזקיהו המלך שגירר עצמות אביו במטה של חבלים. ואת יראי ה' יכבד - זה יהושפט מלך יהודה... נשבע להרע ולא ימיר - כר' יוחנן... כספו לא נתן בנשך - אפילו ברבית עובד כוכבים. ושוחד על נקי לא לקח - כגון ר' ישמעאל בר' יוסי. עושה אלה לא ימוט לעולם.

גיטין (נט.-נט.) מתני' אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום [יש"י - שלא תהא מחלוקת ביניהם], כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל, מפני דרכי שלום; מצודות חיה ועופות ודגים יש בהן משום גזל, מפני דרכי שלום [יש"י - מדאורייתא כל כמה דלא מטא לידיה לאו גזל הוא, ובגמ' מפרש ליה במצודות שאין להן תוך דליקני ליה כליו], ר' יוסי אומר גזל גמור [יש"י - בגמרא מפרש גזל גמור מדבריהם וטעמא דרבי יוסי בכולהו דקסבר עשו מפני דרכי שלום את שאינו זוכה לקנות קנין גמור כזוכה]. מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן משום גזל, מפני דרכי שלום, ר' יוסי אומר גזל גמור; עני המנקף [יש"י - חותן] בראש הזית מה שתחתיו גזל, מפני דרכי שלום, ר' יוסי אומר גזל גמור.

גמ' שם (סא.) ר' יוסי אומר: גזל גמור. אמר רב חסדא: גזל גמור מדבריהם [יש"י - אפי' לר' יוסי לאו גזל דאורייתא הוא]. למאי נפקא מינה [יש"י - מדר' יוסי]? להוציאן בדיינין [יש"י - דלרבנן לא נפיק בדיינים. ומיהו לר' יוסי גזל מעליא לא הוי ליפסל לעדות ולעבור עליו בלאו]. עני המנקף בראש הזית - מה שתחתיו וכו'. תנא: אם ליקט ונתן ביד [יש"י - על גבי קרקע ביד הואיל ומטו לידיה] הרי זה גזל גמור.

בבא בתרא (כא:) - אמר רב הונא: האי בר מבואה דאוקי ריחיא, ואתא בר מבואה חבריה וקמוקי גביה, דינא הוא דמעכב עילויה, דא"ל קא פסקת ליה לחיותי.

לימא מסייע ליה מרחיקים מצודת הדג מן הדג כמלא ריצת הדג, וכמה אמר רבה בר רב הונא עד פרסה [יש"י - צייד שנתן עיניו בדג עד שהכיר חורו מרחיקין שאר ציידין מצודתם משם אלמא אעי"ג דלא זכה ביה ולא מטא לידיה מרחיקין משם דא"ל קא פסקת לחיותי], שאני דגים, דיהבי סייארא [יש"י - נותנין עין בהבטם

יורד לאומנות חבירו

להיות נוהגים לרוץ למקום שראו שם מזונות הילכך כיון שהכיר זה חורו ונתן מזונות בתוך מלא ריצתו בטוח הוא שילכדנו דהוה ליה כמאן דמטא לידיה ונמצא חבירו מזיקו אבל הכא מי שבא אצלי יבא ומי שבא אצלך יבא].

א"ל רבינא לרבא: לימא, רב הונא דאמר כרבי יהודה, דתנן רבי יהודה אומ לא יחלק חנוני קליות ואגוזין לתינוקות, מפני שמרגילן אצלו, וחכמים מתירין. אפי' תימא רבנן, עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי יהודה התם, אלא דאמר ליה אנא קמפלגינא אמגוזי, את פלוג שיוסקי, אבל הכא נרש"י - שזה העמיד תחילה והרגיל להשתכר בכך וזה בא לירד אצלו לאומנותו] אפילו רבנן מודו דא"ל קא פסקת ליה לחיותי.

מיתבי עושה אדם חנות בצד חנותו של חבירו, ומרחץ בצד מרחצו של חבירו, ואינו יכול למחות בידו, מפני שיכול לומר לו אתה עושה בתוך שלך ואני עושה בתוך שלי. תנאי היא דתניא כופין בני מבואות זה את זה שלא להושיב ביניהן לא חייט ולא בורסקי נרש"י - ממקום אחר להשכיר לו בית במבוי ויש כאן בני אותה אומנות], ולא מלמד תינוקות, ולא אחד מבני בעלי אומניות, ולשכנו [נרש"י - הדר במבוי כמוהו] אינו כופיהו [נרש"י - מליד לאותו אומנות], רשב"ג אומר אף לשכנו כופיהו [נרש"י - ורב הונא הוא דאמר כרשב"ג].

אמר רב הונא בריה דרב יהושע פשיטא לי, בר מתא אבר מתא אחריתי מצי מעכב נרש"י - מלעשות כאן אומנותם ולהביא כאן למכור, ואפילו לרבנן דאמרי לשכיננו אינו כופהו], ואי שייך בכרגא דהכא - לא מצי מעכב. בר מבואה אבר מבואה דנפשיה - לא מצי מעכב נרש"י - את המבוי מליד לאומנותו כרבנן ולא כרב הונא]. בעי רב הונא בריה דרב יהושע בר מבואה אבר מבואה אחרנא מאי נרש"י - מי מצי מעכב בן המבוי הזה או לא, מי הוי שכיננו ואינו כופיהו, או דילמא שכיננו דאמור רבנן בבר מבואה דההוא מבוי קאמרי, אבל בר מבואה אחרנא לאו שכיננו הוא], תיקו.

תוספות ב"ב (כא): - מרחיקין מצודת הדג כו' - אע"ג דר"ת מפרש דבדבר של הפקר אפי' רשע לא מיקרי ... ולא מיקרי רשע אלא בעני המהפך בחררה ובא אחר ונטלה משום שאם לא ישתכר במקום זה ימצא להשתכר במקום אחר והך דשמעתא לא קשיא דאע"ג דהוי דבר של הפקר מ"מ בכמה מקומות ימצא שיוכל לפרוס מצודתו ועוד דהכא אומנותו בכך.

תוספות קידושין (נט.) - ונראה דהתם היינו טעמא מפני שהוא יורד לאומנתו כי ההיא דקאמר התם (שם) האי בר מבואה דאוקי ריחיא ואתא בר מבואה ואוקי בהדיה מצי לעכובי עליה דקאמר ליה דקא פסקת לחיותאי. ועוד אומר רבינו מאיר אביו של ר"ת דמייירי בדג מת שכן דרך הדייגים להשים במצודות דג מת והדגים מתאספים שם סביב אותו הדג וכיון שזה פירש מצודתו תחילה וע"י מעשה שעשה זה מתאספים שם סביב ודאי אם היה חבירו פורש הוה כאילו גוזל לו ויכול לומר לו תוכל לעשות כן במקום אחר.